

Становище

От: доц. д-р Стефан Димитров Хаджиев, Национална художествена академия

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, научна област 8. Изкуства; Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство; Научна специалност 05.08.04 Изкуствознание и изобразителни изкуства, Нов български университет, Департамент „Изящни изкуства“, докторска програма „Визуално-пластични изкуства“.

Автор: Панчо Кузманов Куртев

Тема: „Нови аспекти в скулптурата на открито, като практика в скулптурните симпозиуми, проведени в България от края на ХХ век и началото на ХХІ век/ Синтез на скулптурата и откритите пространства.“

Научен ръководител: доцент Валентин Савчев, НБУ

Заповед на ректора на НБУ №3-РК от 11.07.2018 г.;

Представеният от докторанта дисертационен труд както и останалите необходими материали са в съответствие с правилника за развитие на академичния състав на НБУ.

Панчо Куртев е завършил висше образование в Националната художествена академия със специалност „Скулптура“. Притежава сериозна творческа автобиография в която можем да отбележим участието в редица международни симпозиуми: симпозиумите „Мадара“, „Росица“, „Банско“, „Ясна поляна“, „Илинденци“ и др. както и множество изложби и реализации с Арт група „7+1“.

Темата на труда е убедително обоснована и защитена чрез изпълнението на поставените от автора задачи. Панчо Куртев е запознат както на теоретично така и на практическо ниво с проблематиката и спецификите на скулптурата предназначена за открити пространства и с конкретните ѝ проявления в симпозиумната практика. Това личи в добре синтезирания преглед на историческото развитие на симпозиума и паралелите извършени с проявите му у нас. Фактът, че авторът е участник в голяма част от по-новите издания на тези симпозиуми е от съществено значение за нивото на направените анализи и заключения. Този професионализъм личи и от аспекта, в които авторът разглежда тази обширна тема - зависимостите между скулптурата и околната среда, което е и основният проблем и предмет на дисертацията. В този смисъл изборът на обект - симпозиума, поради

кратките времеви параметри в които се провежда в съпоставка с други монументални жанрове, прави решаването на тези проблеми изключително важно за постигането на добър художествен резултат. Конкретните обекти на изследването са симпозиумите в Европа от края на 60-те години на 20-ти век, симпозиумите в България от края на 80-те години на 20 век до наши дни, както и лични творчески реализации на автора в българската симпозиумна практика и такива в съавторство с Арт група „7+1“ в периода от 1997 до 2015 година. Избраните обекти наистина в най-пълна степен подкрепят и доказват тезата на автора за „взаимовръзката между формалната структура на предмета и пространството, като обща организация и цялостна система в контекста на определена даденост“.

Методиката, която дисертантът е избрал позволява изпълнението на поставените задачи и постигането на целта на дисертацията. Конкретните методи, които са използвани са: сравнително-исторически метод, чрез който се осъществяват паралели между западноевропейската и българската симпозиумна практика; историографски метод, чрез който са проследени причините за възникването и развитието на скулптурния симпозиум в края на 20 век, формални методи на изследване - системно структурен подход, който позволява анализирането на въпросните взаимовръзки чрез механизмите на формообразуването.

За постигането на целите и задачите на изследването е използван голям обем теоретична литература, публикации в списания и в интернет от водещи автори занимавали се с тази проблематика.

Първа глава напълно логично и правилно започва с търсенето на историческите предпоставки за появата на скулптурния симпозиум. Като такива са представени процесите на „интегриране на изкуството с архитектурата и урбанната среда“, скъсването с „традицията на музея и кавалетното изкуство“, експериментите с нови творчески форми, както и естествено възникващите социални въпроси от тези процеси. В този контекст симпозиумът е представен като „престижен научен форум за срещи на обмяна и консумация на академични идеи и мисли“. Конкретно скулптурният симпозиум носи традиционния смисъл на понятието симпозиум, като авторът прибавя и дефиницията – „нова форма на колективна работа и художествено произведение, случващото се в открито природно или публично пространство“. От проучването на първите „архетипни“

симпозиуми от края на 60-те в Европа - Сант Маргаретен и симпозиума в Линдабрун, са извлечени най-важните принципно концептуални специфики и характеристики на тази нова художествена практика. Сред тях можем да отбележим концептуалното разбиране за терена и скулптурата като обща работа/творба; привнасянето на известна утилитарност на скулптурите от гледна точка на комуникативността им с публиката; „съвместните произведения на изкуството, целящи общ творчески резултат“, което много правилно е определено от автора като средство за постигане на „мащабни резултати с категорично включване в конкретната среда“.

Съвсем естествено анализите и заключенията направени от автора върху първоначалните идеи на Европейската симпозиумна практика, са използвани като отправна точка при изследването и анализа на историческото развитие на симпозиума в България в периода от 80-те години на 20-ти век до наши дни. Направеният критичен преглед на тази нова форма за българското изкуство е изключително ценен, като разкрива основните слабости в проблематиката на създадените в рамките на тези симпозиуми скулптурни творби и отношенията им със заобикалящата ги среда. Съвсем правилно са отбелязани и добрите примери в тази посока в изявите на български скулптори в европейските симпозиуми като Крум Дамянов, Емил Попов, Ангел Станев, Иван Русев. Заслужено внимание е отделено на работата на Веселин Димов „Воден змей“.

В подглава „Българската симпозиумна практика от края на 90-те години на XX в - характеристики на новото време“ са разгледани симпозиумите, които имат пряко отношение с концепцията на първите европейски практики: пространството като обект; зрителят като част от произведението; експерименти с формата и материала; разширяване на идейно смисловия диапазон на скулптурите; създаването на колективни проекти и т.н... Международният Скулптурен симпозиум – „Илинденци“ и проектът „Скулптура 21-ви век“, реализиран в София през 2001 година в парка Заимов са основен обект на тази глава, тъй като в най-голяма степен възплъщават изброените по-горе идеи.

Втора глава „Синтез на скулптурата и откритите пространства“ представя сериозен обем теоретична информация необходима за осъществяването на основната цел на изследването - изследване взаимовръзката между формалната структура на предмета и структурата на пространството, за което той е предназначен. Разгледани са подробно теорията на формообразуването с нейните основни категории „симетрия“ и „ритъм“ и

теорията на композицията, като е направено много точно и ясно разграничение между предметите на двете дисциплини. Системно-структурният подход като универсален за всички науки е използван от автора при анализа на геометричните характеристики на обектите и тяхната връзка с моделирането на съответната пространствена среда. Проучени са подробно и задълбочено проблемите на синтеза, както в неговото класическо разбиране, така и в неговите съвременни прояви, на базата на значима теоретична литература. Правилно се заключава че „проблематиката на синтеза е пряко свързана с тази в условията на скулптурния симпозиум“. Особен интерес предизвиква „описанието на видовете среда“, като тук са разграничени основните типове симпозиуми от гледна точка на експонацията на произведенията. На базата на общата проблематика на синтеза, определен от средата и нейните елементи, се отбелязват факторите и зависимостите при проектирането на скулптурата за открито пространство: изборът на място, пространственото ориентиране на визуални елементи, зрителното възприемане на формата в пространството, зависимостта от дистанцията на възприемане, мащаб, светлината и цветът, материалът, значението на макета.

В трета глава дисертантът Панчо Куртев представя своето лично творчество като практикуващ скулптор както и произведения създадени в съавторство с Арт група „7+1“. Представените примери убедително подкрепят и доказват разгледаните в предишните две изследователски глави на труда тези, виждания, изводи и анализи. Тази част също така представя едно значимо и оригинално за българската художествена култура авторско творчество, което е принос на дисертацията

Приносите на дисертационния труд можем да обобщим така:

- Изследвана и проучена е проблематиката на „движение симпозиум“ и влиянията, които той указва върху българската симпозиумна практика от 80-те години на 20-ти век до наши дни.
- Показани са слабостите на българската симпозиумна практика и са потърсени примери и пътища за тяхното преодоляване, чрез средствата на различни теоретични дисциплини.
- Изследването представя и изследва оригинални творби на автора, които не присъстват в изкуствоведката литература до момента.

Заклучение

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на закона за развитие на академичния състав в република България.

Давам своята положителна оценка за дисертационния труд и постигнатите в него резултати и предлагам на научното жури да даде образователната и научна степен „доктор“ на Панчо Кузманов Куртев в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, научна специалност 05.08.04 Изкуствознание и изобразителни изкуства.

27.08. 2018 г.

Рецензент:

доц. д-р. Стефан Хаджиев